

DE EXCURSIES IN 2007

Onder redactie van Anneke van der Putte

Graafseweg 9, 6512 BM Nijmegen

van der Putte, A. (ed.). 2008. The NMV excursions in 2007. *Coolia* 51(3): 123–134.

Impressions are given of the excursions organized by the Dutch Mycological Society in 2007. The stories, by the excursion leaders, provide the salient details of the excursion, and the most interesting finds are mentioned.

In 2007 werden door de NMV 30 landelijke excursies georganiseerd (zie tabel). Daarvan zijn er 10 uiteindelijk niet doorgegaan. Van de overige 20 excursies vindt u hieronder de door de excursieleiders aangeleverde verslagen.

Ook in 2007 is een stijgende lijn te zien in aantallen deelnemers aan de excursies: het gemiddelde ligt op 17. Een beetje geflatteerd is dit aantal wel: van niet alle excursies weten we de deelnemersaantallen precies en met name de excursie van 20 oktober in Wijk aan Zee was een uitschieter. Deze trok 36 deelnemers, wat het algemeen gemiddelde natuurlijk wel een handje geholpen heeft. Ook het gemiddeld aantal taxa is iets omhoog gegaan: in 2007 was het 106, tegenover 101 in 2006 en 105 in 2004.

Het voorjaar van 2007 werd gekenmerkt door veelvuldig droog weer, waardoor menige excursie werd afgelast. Natuurlijk waren er excursieleiders die toch op pad wilden gaan, ondanks de droogte, en dat werd warempel soms beloond met onverwachte vondsten. Er wordt gefluisterd dat er fanatiekelingen zijn die daarom zelfs nooit een excursie afgelasten!

In het najaar van 2007 werd in alle media volop aandacht gegeven aan een nieuwe soort in Nederland, het Vertakt kroonknotsje (*Artomyces pyxidatus*). Geen paddenstoel is in zo korte tijd zo vaak afgebeeld als deze. En toegegeven: hij is het waard. Andere die het ook waard waren, bleven wat meer op de achtergrond, al werden zij door de excursiegangers wel degelijk op waarde geschat. We noemen hier: het Egelzwammetje (*Phaeomarasmius erinaceus*) in de Groenlanden bij Nijmegen; *Phaeosolenia densa* in De Vilt; de zeldzame Beukenkoraalzwam (*Ramaria fagetorum*) in Ruurlo; de Gevoorde hertezwam (*Pluteus pallescens*) en Roetkleurige hertezwam (*Pluteus thomsonii*), nieuw voor het Woldstrand; het Bosstaalsteeltje (*Entoloma incarnatofuscescens*) in het Amsterdamse bos; drie *Cordyceps*en op rij in het Elper Noorderveld (de Grootsporige truffelknotszwam (*C. ophioglossoides*), de Grootsporige truffelknotszwam (*C. longisegmentis*) en de Rupsendoder (*C. militaris*)); de vorig jaar als nieuwe soort voor Nederland genoteerde Oranje schijnjoesterzwam (*Phyllotopsis nidulans*) bij Oud-Amelisweerd, en de reusachtige exemplaren van de Brede aardtong (*Geoglossum cookeianum*) in Wijk aan Zee. En dit is natuurlijk maar een kleine greep uit alle genoteerde soorten. Er werden, behalve het Vertakt kroonknotsje, nog eens twee andere nieuwe soorten voor Nederland genoteerd: *Pyrenopeziza arctii* en het Liesgrasknoopje (*Ombrophila ambigua*).

Op 6 oktober werd alvast een voorschot genomen op de viering van het honderdjarig bestaan van de NMV in 2008, met een excursie bij Landgoed Hoekelum in Ede. Het lieflijk gelegen landhuis zelf wordt omgeven door een prachtig parkachtig terrein, dat op die 6^e oktober, in een heerlijk najaarszonnetje, heel wat belofde voor het jubileumweekend in 2008.

Datum	Terrein	Leiding	Deeln.	Taxa
14 april	Starnumansbossen	afgelast		
21 april	Slot Haarzuilens	afgelast		
28 april	Abbertstrand	afgelast		
5 mei	Robbenoordbos/Dijksgatbos	afgelast		
12 mei	Tichelgaten/Windesheim	afgelast		
19 mei	Groenlanden	N. & M. Dam	20	104
26 mei	Bunderbos	afgelast		24+43
9 juni	Waterleidingduinen	afgelast		
23 juni	De Vilt	S. Helleman	15	107
30 juni	Peebos & Bakkerom	R. Douwes	10	36+22
7 juli	Staddijk	N. & M. Dam	23	127
14 juli	Boswachterij Ruurlo	H. Wassink	22	157
21 juli	Munningbos	afgelast		
28 juli	Kaldenbroek/ Lommerbroek	E. Brouwer	9	54+69
4 aug.	Plantsoen/Compagnonbos	S. Greydanus	20	116
11 aug.	Horsterwold/Woldstrand	Y. & G. van Duuren	12	111
18 aug.	Nijenrode	G. Immerzeel	20	124
25 aug.	Amsterdamse bos	R. Crispijn	10	80
1 sept.	Duingebieden	afgelast		
8 sept.	Meijndel	L. Bakker-Walter	14	82
15 sept.	Zwiggelerveld	R. Enzlin	10	149
22 sept.	Paleistuin Soestdijk	P.- J. Keizer	22	104
29 sept.	O.Amelisweerd/Rhijnauwen	B. Tolsma	7	51+45
6 okt.	Landgoed Hoekelum	L. Janssen/M. Boomsluiters	13	100
13 okt.	Duinvermaak Bergen	M. Oud	20	135
20 okt.	Duinen Wijk aan Zee	L. Jalink	36	90
27 okt.	Midden Heerenduin	N. Buiten	20	109
10 nov.	Omgeving Rolde	I. Somhorst/N. Dam	15	90
17 nov.	Hollandse Biesbosch	afgelast		
24 nov.	Neeltje Jans	Th. Franse	11	26
		Gemiddeld	17	106

Tabel 1. De excursies van de NMV in 2007.

19 mei: Groenlanden (Nico & Marjo Dam)

Na de droge aprilmaand leek de NMV wel los te barsten: zo'n 20 deelnemers moesten zich een weg door het wilgenbos zien te banen. De muggen waren ons dankbaar; eindelijk weer

Foto 1. Egelzwammetjes (*Phaeomarasmium erinaceus*) op wilgentakken in de Groenlanden. Foto's: Anneke vd Putte

eens een lapje vlees! De Groenlanden is een voormalig kleiwingebied, en bestaat uit diep en ondiep afgegraven percelen, gescheiden door dijkjes. De ondiepe percelen lopen bij hoog water in de Waal onder, maar vallen tussendoor meestal droog. Hier en op de dijkjes heeft zich spontaan wilgenbos ontwikkeld, met op de dijkjes ook her en der wat populieren. De spontane bosopslag is vaak wat moeilijk doordringbaar, zeker omdat er ook wel mei- en sleedoorn tussen staat. Eén van de aardigste vondsten werd gelijk aan het begin gedaan: enkele tientallen Egelzwammetjes (*Phaeomarasmium erinaceus*; Foto 1). Andere bijzonderheden waren de felgele *Phlebia ochraceofulva*, één exemplaar van de Schelpharpoenzwam (*Hohenbuehelia cyphelliformis*), een tak

met duidelijk gesteelde druppelzwammen, die waarschijnlijk bij *Dacrymyces capitatus* thuishoren, en zelfs nog een nieuwe soort voor de Nederlandse paddenstoelenflora, *Pyrenopeziza arctii*, een naam waaruit je zou kunnen concluderen dat het met de opwarming van het klimaat nog wel meevalt, hier.

26 mei: Het Bunderbos (Jo Bollen)

Afgelast, wegens droogte. Maar toch stonden er twee deelnemers op het verzamelpunt die verzuimd hadden van tevoren te bellen. Die zijn dus maar zelf op pad gegaan: als je er dan toch bent...

Al snel werd duidelijk waarom de excursieleider besloten had het niet te laten doorgaan. Aan grotere paddenstoelen leverde de eerste kilometer niet meer op dan een Gewone hertenzwam en een Kale inktzwam. Zo word je wel gedwongen het kleine te eren. En dat leverde eigenlijk nog heel wat spektakel op. Het Bosnetje (*Ceriporia reticulata*), bijvoorbeeld, een teer wit honingraatje op rot loofhout, en *Tulasnella tomaculum*, een waaszwam met kleine boonvormige sporen, en het Medusaschijfje (*Pellidiscus pallidus*), met slangachtig kronkelende haren op de buitenzijde van het kommetje. Zonder twijfel het meest spectaculair was een tak met Bleek matkopje (*Simocybe quebecensis*; Foto 2). In het Overzicht staat slechts één vondst van deze soort vermeld, maar inmiddels is hij ook in Staddijk (Nijmegen) gevonden, en nu dus hier. Al met al 24 soorten in het Bunderbos en 43 in het Geullerbos, en een prachtige wandeling.

Foto 2. Bleek matkopje (*Simocybe quebecensis*). De hoedjes zijn ongeveer 6 mm in doorsnede. Foto: Nico Dam

Foto's 3 en 4. *Phaeosolenia densa* (links) op een omgevallen populierenstam en *Ombrophila ambigua* (rechts) op stengels langs een poel in de Vilt bij Beugen. Foto's: Stip Helleman.

23 juni: De Vilt (Stip Helleman)

Voor de tijd van het jaar een goed gevulde excursie met 15 deelnemers inclusief excursieleider. Een mooi-weer excursie waarbij ook nog plaats was om een moment te zonnen bij een amfibieënpool. Er werden 107 taxa gevonden waarvan één nieuwe soort voor Nederland: een ascomycete, het Liesgrasknoopje (*Ombrophila ambigua*; Foto 4), gespecialiseerd op liesgras. Wat de grotere paddenstoelen betreft waren de aantallen vruchtlichamen gering door de relatief droge tijd vooraf. Spektaculair waren *Phaeosolenia densa* (Foto 3), massaal verscholen onder populierenbast, en *Rickenella mellea*, tussen mos langs dezelfde poel waar ook het Liesgrasknoopje gevonden werd. De Aphylloporales waren goed vertegenwoordigd met 37 soorten.

30 juni: Peebos en Bakkerom (Roel Douwes)

De NMV-excursie naar de Peebos en Bakkerom, twee gebieden van Staatsbosbeheer met schraallanden en moerasbosjes met wilg en els, leverden resp. 36 en 22 soorten op. Met zo'n 10 actieve mycologen in het veld was dat een vrij belabberde score voor deze gebiedjes waar toch wel meer te halen moet zijn. 't Weer in de voorafgaande periode zat niet mee, is het excuus. Er waren ook geen echt opzienbarende vondsten bij – vooral veel van het gewone spul voor dit soort biotoop.

We probeerden met een uitgedunde groep aan het eind van de dag nog onze gram te halen in een gerenommeerd gebied: de Kleibos van Het Drents Landschap bij Roderwolde. In twee km-blokken noteerden we resp. 27 en 12 soorten, waaronder de Bleke amaniet (*Amanita lividopallescens*), de Kabouterwasplaat (*Hygrocybe insipida*) en de Glanzende russula (*Russula integra*).

7 juli: Staddijk (Nico & Marjo Dam)

Met 23 personen vertrokken we op wat een arresletocht à la Drs. P zou blijken te worden. Ondanks de regelmatige regenval van de afgelopen tijd wist Staddijk de toch wel wat hooggespannen verwachtingen (althans van de excursieleiders) niet waar te maken. Hele stukken konden we lopen zonder ook maar een paddenstoel te zien. Maar dat werd dan wel afgewisseld door plekken met honderden Haagbeukmelkzwammen (*Lactarius circellatus*; Foto 5). Met zoveel deelnemers zie je echter toch een hoop, ook al viel elk uur ongeveer 10% van de groep af. Eén van de spectaculairste vondsten was ongetwijfeld de Knoppergalmycena (*Mycena cecidiophila*), op, inderdaad, een knoppergal, en met een prachtig bewimperd hoedrandje. De zeven echte volhouders gingen pas tegen zessen op huis aan, maar werden wel

Foto's 5 en 6. Haagbeukmelkzwammen (*Lactarius circellatus*) in Staddijk, en de Beukenkoraalzwam (*Ramaria fagetorum*) op de Wierserallee bij Ruurlo. Foto's: Anneke vd Putte.

beloond: een stel prachtige exemplaren van de Wortelende en de Inktboleet (*Boletus radicans* en *B. pulverulentus*), en mooie collecties van de Wortelende gordijnzwam (*Cortinarius rigens*), en de Geribbelde trechterzwam (*Clitocybe costata*). Samenvattend: 127 soorten, waarvan 20 nieuw voor Staddijk.

14 juli: Kasteel Ruurlo en Wiersserallee (Hermien Wassink)

Als veel neuzen speuren, is de kans op een mooie lijst groot en dat bleek achteraf ook het geval. Enkele diehards konden er niet genoeg van krijgen en gingen zelfs door tot half 7 (!). De 22 deelnemers bezochten drie plekken. Eerst een klein (te klein voor zoveel mensen) wilgenbosje met acht soorten russula's en de Echte tolzwam (*Coltricia perennis*). Op de heenweg zagen we vanuit de auto in de berm bij Kasteel Ruurlo mooie paddenstoelen, dus werd afwijkend van de planning dit ons tweede terrein. Met 73 soorten een goede keus. In het park en genoemde berm vonden we de Bruinsnedeherterzwam (*Pluteus luctuosus*), de Plakkaattolzwam (*Coltricia confluens*), veel exemplaren van de Zonnerussula (*Russula solaris*) en op beukenblad het Grijsgroen kalkkopje (*Physarum virescens*). Ten slotte bezochten we een mooie laan met oude beuken waar de teller precies bij 100 stopte: de ernstig bedreigde Kleine Trompetzwam (*Pseudocraterellus undulatus*) op drie plekken, de Fluwelige stekelzwam (*Hydnellum spongiosipes*), de Blauwvoetstekelzwam (*Sarcodon scabrosus*), het Bleek pelsbekertje (*Trichophaea woolhopeia*) en 13 Russula's waaronder Ruwe russula (*R. virescens*) en Vorkplaatrussula (*R. heterophylla*). Dankzij onze 'Cortinarius-man' konden de Bruingele wolgordijnzwam (*C. lanatus*) en *C. conicus* ook aan de lijst worden toegevoegd. Voor de zeldzame Beukenkoraalzwam (*Ramaria fagetorum*; Foto 6) werd de camera opnieuw tevoorschijn gehaald. De diehards werden beloond met het Roestbruin vloksteeltje (*Flammulaster ferrugineus*), de Gezoneerde stekelzwam (*Hydnellum conrescens*) en de Blauwzwarte Stekelzwam (*Phellodon niger*). Met 157 soorten, waarvan er 24 op de Rode Lijst staan, een in alle opzichten geslaagde excursie, zeker voor de tijd van het jaar.

28 juli: Kaldenbroek en Lommerbroek (Emiel Brouwer)

Aantal deelnemers: 9. Aantal gevonden soorten: 54 & 69.

In Midden-Limburg bevindt zich een serie goed ontwikkelde broekbossen in oude meanders van de Maas. Specifieke broekbospaddenstoelen zijn op de grond vooral te vinden in de vochtige, maar niet langdurig natte delen van deze bossen. In het Lommerbroek zag vooral een berkenbroek met talrijke veenmosbulten er fraai en veelbelovend uit, maar de oogst viel er wat tegen. Er werden o.a. Maggizwam (*Lactarius helvus*) en Veenmosgrauwkop (*Tephrocye paludosa*) genoteerd.

In het Kaldenbroek waren de vochtige delen minder zuur en kon tussen de Elzen en de Eiken onder meer Zeemkleurig hazoor (*Otidea alutacea*), Spitse gordijnzwam (*Cortinarius acutus*), Geelvlokkige gordijnzwam (*C. helvelloides*) en veel Groene glibberzwam (*Leotia lubrica*) worden genoteerd. Meest opvallend was dat in beide broekbossen regelmatig een mycena te vinden was op oude, natte elzenproppen die met de sleutel uit Moser benoemd kon worden als *Mycena rhenana*, maar ook voldoet aan de beschrijving van de Knoppergalmycena (*Mycena cecidiophila*). Zou het dan toch een synoniem zijn, zoals gesuggereerd wordt in de standaardlijst van Vlaanderen? Het is in ieder geval een goede aanleiding om de muggen te trotseren, want mooi is deze subtiel behaarde mycena in ieder geval.

4 augustus: Fochteloërveen (Sjoerd Greydanus)

Een twintigtal deelnemers had zich verzameld op het parkeerterrein. Een groot voordeel van een excursie in het Plantsoen en de Compagnonsbossen is dat je direct kunt beginnen vanaf het parkeerterrein. Aan de rand van het bos en bij de ingang van de paden staan vaak al mooie soorten, zoals nu de Zwavelmelkbekerzwam (*Peziza michelii*) en het Gewone ijsvingertje (*Ceratiomyxa fruticulosa*). Spoedig bleek dus dat het paddenstoelrijke gebied ook in de zomermaand niet teleurstelde en dat de groep zich in tweeën kon splitsen. Uiteindelijk leverde het noeste speurwerk een lijst van 102 soorten op in het Plantsoen, waarvan een twintig soorten niet eerder uit het gebied waren gemeld. Enkele soorten uit deze laatste groep zijn: Kroontjesfranjoehod (*Psathyrella olympiana*), Spitse spleetvezelkop (*Inocybe flavella*) en de Bruine zwartsneesatijnzwam (*Entoloma caesiocinctum*).

De lange lijst had genoeg inspiratie opgeleverd om 's middags het Compagnonsbos door te struinen. Het laatste uur leverde 37 soorten op, zoals de Holsteelboleet (*Boletus cavipes*), de Cantharel (*Cantharellus cibarius*) en de Zwartsneesatijnzwam (*Entoloma serrulatum*). Het uiteindelijke resultaat van de zeer geslaagde excursie was 116 soorten, een goede start voor het herfstseizoen.

11 augustus: Horsterwold en Woldstrand (Gerrit & Yvonne van Duuren)

Net als in 2006 had Arjan voor ons opnieuw een magere augustusdag in de aanbieding en het was dus weer veel te droog geweest! Het aantal paddenstoelen was mager, en daarom viel het resultaat van 111 soorten nog mee.

Twaalf deelnemers liepen van parkeerterrein De Banken door afwisselend loof- en naaldbos van het Horsterwold naar het gedeeltelijk beboste buitendijkse Woldstrand en terug. Jammer genoeg wordt door het 'exotenbeleid' van SBB bijna alle naaldbout uitgeroeid, hoewel daarin nog steeds een aantal zeer interessante soorten paddenstoelen voorkomt.

Tot de belangrijkste 'Rode Lijsters' uit het Horsterwold behoorden de mycorrhizavormers Spitse spleetvezelkop (*Inocybe flavella* var. *flavella*) en Purperrode russula (*Russula queletii*). Bij de houtbewonende saprophyten waren dat Goudvinkzwam (*Pholiota astragalina*) en Goudgele bundelzwam (*Ph. flammans*) en op grond of strooisel Vierslippige aardster (*Geastrum quadrifidum*), Sparrestinktaailing (*Micromphale perforans*), Olijfbuine bosbekerzwam (*Peziza badiocnusa*), Sparreveertje (*Pterula multifida*).

Op het Woldstrand vonden we bij de mycorrhiza's de 'Rode Lijsters' Geelbruine duinvezelkop (*Inocybe dunensis*), Wilgevezelkop (*I. salicis*), Bruine ringboleet (*Suillus luteus*), opvallend bij die eenzame dennenzaailing; bij de saprophyten Roetkluiszwam (*Helvella atra*). Schotelrussula (*Russula velenovskyi*) en Gewoon vuurzwammetje (*Hygrocybe miniata*) lieten

zich ook bewonderen. Gevoorde hertezwam (*Pluteus pallescens*) en Roetkleurige hertezwam (*P. thomsonii*) waren nieuw voor het strand.

Maar helaas misten wij door onwetendheid de landelijke primeur van het Vertakt kroonknotsje (*Artomyces pyxidatus*). Op een dode liggende populierenstam stond een aantal groepjes die we – al een paar jaar – ten onrechte voor Rechte koraalzwam (*Ramaria stricta*) aanzagen. Nu ging op 1 oktober Gerrit Jan Keizer met de eer strijken!

18 augustus Nijenrode (Gert Immerzeel)

Op zaterdag 18 augustus stond een excursie op Nijenrode gepland. Kleibossen zijn mycologisch nogal droogtegevoelig, en droog was het ook wel. Zo op het oog stonden er nauwelijks paddenstoelen en aangezien de mycologische reputatie van landgoed Nijenrode toch wel verwachtingen schept, en het alternatief Gunterstein bij een vooronderzoek van anderhalf uur slechts één russula-steel opleverde, ging deze opbelexcursie bijna niet door. De aanwezigheid van in ieder geval de Stekelkopamaniet (*Amanita solitaria*; Foto 7) gaf de doorslag de excursie toch door te laten gaan. Ondanks de telefonische waarschuwing dat het erg mager zou worden kwam toch een twintigtal mycologen naar Breukelen en de dag begon goed met koffie. Uiteindelijk werden toch nog 124 soorten gevonden, veel klein spul en van de grotere kleine aantallen, maar toch... en de speurneuzen wisten ook nog een paar soorten aan de totaallijst van ruim 1200 soorten toe te voegen, zoals *Leptosphaeria doliolum* op Grote brandnetel en *Stigmatea robertiana* op Robertskruid. Behalve de Stekelkopamaniet werd op een oude iepenstam de altijd fraaie Zalmzwam (*Rhodotus palmatus*; zie voorplaat en Foto 8) aangetroffen. Ook de schubbig-vorm van de Groenige vezelkop (*Inocybe corydalina* var. *erinaceomorpha*) werd gevonden, naast de Bleke melkzwam (*Lactarius pallidus*) onder beuk. Voorts de fraaie Fijnschubbig gordijnzwam (*Cortinarius psammocephalus*) en de eveneens fraaie Hoornsteeltaailing (*Marasmius cohaerens*). Al met al toch een geslaagde en gezellige excursie!

25 augustus: Amsterdamse bos (Rob Chrispijn)

Na de zomer in april en het najaar dat al in juli was begonnen, viel de oogst in het Amsterdamse Bos tegen. Weinig paddenstoelen en nauwelijks parasolzwammen, terwijl we daarvoor juist de omgeving van de Heuvel hadden opgezocht. Wel stonden hier enkele vaste krachten als Toverchampignon (*Agaricus geesterani*) en het Kleibosbreeksteeltje (*Conocybe vestita*). Laatstgenoemde is voor een breeksteeltje wat minder anorexia-achtig en heeft een hoedrand die dicht behangen is met dikke velumvlokjes. Nieuw voor Amsterdam was het Bosstaalsteeltje (*Entoloma incarnatofuscescens*) dat groeide op een kale, kleiige plek, een

Foto's 7 en 8. Een volwassen Stekelkopamaniet (*Amanita solitaria*) en Zalmzwammen (*Rhodotus palmatus*) op landgoed Nijenrode. Foto's: Gert Immerzeel.

typerende keuze voor deze satijnzwam. Wellicht de meest bijzondere vondst onder de tachtig waargenomen soorten was die van een stel helder orangerode wimperzwammetjes in een grazige berm op een kapot getrapte plek. Een soort met ronde sporen en truncate wratten tot 1,5 µm hoog. Gedetermineerd als de Graslandwimperzwam (*Scutellinia minor*). Maar misschien waren de sporen wel erg rond en de randharen net iets te lang. Dus wellicht moet onze nationale wimperzwamkenner Henk Huijser uitsluitsel geven!

8 september: Meijndel (Lenie Bakker-Walter)

Met 14 deelnemers liepen we, bij prachtig wandelweer, het duingebied in. De leiding was in de bekwame handen van Theo v.d. Meer, die meer dan 20 jaar als boswachter in Meijndel werkzaam geweest is. Meteen al in het begin van de wandeling troffen we op een ons bekende vindplaats een aantal exemplaren van *Tricholoma stiparophyllum* (Foto 10) aan, bij eiken. We genoten van het landschap en de knoestige oude eiken, verwaaide dennen en een enkele reusachtige beuk, lang geleden aangeplant op boerenerven in de duinen.

Er werden 82 soorten gevonden, met als hoogtepunt drie bijeen staande groepen van in totaal 22 exemplaren van de Gele stekelzwam (*Hydnum repandum*) bij eiken.

Foto 9. Oud eikenbos op Meijndel. Foto: Lenie Bakker.

15 september: Holmers en Elper Noorderveld (Roeland Enzlin)

Met een groep van bijna 10 mensen beschikken we over gegevens uit zes verschillende km-hokken. Bij een fraai zonnetje hebben we op 15 september tevergeefs en tegen beter weten in gezocht naar het Blauwgroen trechtertje (*Omphalina chlorocyanea*). Wel vonden we het Sombre trechtertje (*O. obscurata*) in groten getale. De drie jaar geleden schoon geschrapte ex-landbouwgronden van de Holmers leverden verder weinig op. We liepen door tot het Elper Noorderveld, een gemengd loof- en naaldbos, waar we om te beginnen een fraaie schrale berm afliepen. Daar troffen we honderden Zwarte truffelknotszwammen (*Cordyceps ophioglossoides*), enkele Grootsporige truffelknotszwammen (*C. longisegmentis*) en Rupsendoders (*C. militaris*). De eerste 2 groeiden beide op Stekelige hertentruffels (*Elaphomyces muricatus*). Drie Cordycepsen op een rij – waar maak je dat mee! De wandeling door het bos verliep rustig. Er waren genoeg paddenstoelen. De leukste vondsten waren Roodschubbige gordijnzwam (*Cortinarius bolaris*), Stinkende trechterzwam (*Clitocybe foetens*), Dwergsatijnzwam (*Entoloma rhodocylix*; Foto 11) en Goudgele bundelzwam (*Pholiota flammans*). In totaal werden er 149 taxa gemeld.

Foto's 10 en 11. Jonge en volwassen exemplaren van de Okerwitte ridderzwam (*Tricholoma stiparophyllum*), en van de Dwergsatijnzwam (*Entoloma rhodocylix*). Foto's: Nico Dam.

22 september: Paleistuin Soestdijk (Peter-Jan Keizer)

Sinds enkele jaren is het park dat hoort bij het Paleis Soestdijk opengesteld voor publiek. Lange tijd – tijdens de bewoning door leden van het Koninklijk Huis en enige jaren daarna – was dit strikt verboden gebied. Daardoor waren er nog weinig mycologische gegevens bekend van de paleistuin. Het gebied is deels parkachtig, d.w.z. lanen met oude bomen erlangs en grasvelden, deels ook met gesloten loofbos begroeid. Het is door de jaren heen altijd goed beheerd geweest. Op de dag van de excursie kwamen ruim 20 mensen naar de afgesproken plaats. Het was een warme zonnige dag, uitstekend om je te vertreden in het park; voor paddenstoelen was het al iets aan de droge kant aan het worden. Gelukkig zien we met zo vele ogen altijd een stuk meer dan wanneer je alleen bent. De lijst is met 104 soorten alleszins de moeite waard. Zoals we dat gewend zijn, zijn er in de lanen altijd wat meer mycorrhiza-vormende soorten te zien dan in het gesloten bos. Onder de wat zeldzamere soorten zijn de volgende laanbewonende soorten wel vermeldenswaard: Groene Knolamaniet (*Amanita phalloides*), hier onder beuk; vaker is deze onder eiken te zien; Cantharel (*Cantharellus cibarius*), Gewone tolszwam (*Coltricia perennis*), Roodvezelgordijnzwam (*Cortinarius miraculosus*), een nogal op *C. erythrinus* lijkende soort met rossig verkleurend velum, Fijnschubbig gordijnzwam (*C. psammocephalus*), een kleine bruine gordijnzwam met bruine schubjes op de hoed, en als bijzonderheid de Milde braakrussula (*Russula puellula*).

29 september: Oud-Amelisweerd en Fort Rhijnauwen (Bert Tolsma)

De excursie op 29 september voerde niet naar de landgoederen op zandgrond (Landgoed Beukbergen) die gepland stonden, maar naar Oud-Amelisweerd en Fort Rhijnauwen, een landgoed en een fort op de klei van de Kromme Rijn in de nabijheid van de stad Utrecht. Gezien de weersomstandigheden een goede keuze. We begonnen in de laan naar het landhuis Oud-Amelisweerd met de vorig jaar ontdekte nieuwe soort voor Nederland, Oranje schijn-oesterzwam (*Phyllotopsis nidulans*). Hij stond er fotogeniek bij. We waren maar met z'n zevenen en dat waren er minder dan je zou kunnen verwachten van excursies in het centrum van Nederland. Maar we werden uiteraard al snel volop in beslag genomen door de zoektocht naar paddenstoelen. Van de in totaal 51 soorten op Oud-Amelisweerd zijn vermeldenswaard: Rode kleibosmelkzwam (*Lactarius ichoratus*), Duifrussula (*Russula grisea*), Kleibosrussula (*R. pseudointegra*), Geribbelde trechterzwam (*Clitocybe costata*) en Aarddrager (*Inocybe splendens* var. *splendens*). Daarna hadden we toestemming van de beheerder van Rhijnauwen, eigendom van Staatsbosbeheer, om het fort te bezoeken. Altijd weer een geweldig voorrecht als je dit goed onderhouden, voormalige defensie terrein op paddenstoelen mag onderzoeken. Van de 46 soorten vielen op: de grote aantallen Gegordelde gordijnzwam (*Cortinarius trivialis*), mooie exemplaren van Witte galgordijnzwam (*C. emollitus*) en Grote vaalhoed (*Hebeloma sinapizans*). Verder Rode geelplaatrussula (*Russula rutila*) en Geurige russula (*R. odorata*), Blauwgrijze schorsmycena (*Mycena pseudocorticola*), Geurende vezelkop (*Inocybe bongardii*) en Paarssteelspleetvezelkop (*I. pusio*). Dit was echt genieten, vooral in de eikenlaan langs het huis van de beheerder. Voor de wasplaten op de beroemde grashelling verderop op het terrein was het duidelijk nog te vroeg.

6 oktober: Landgoed Hoekelum (Lies Janssen en Menno Boomsluiters)

Dit was duidelijk ook een voorlooptexcursie voor het 100-jarig jubileum in 2008: eens kijken wat er hier zoal te zien zal kunnen zijn. Zo'n 13 deelnemers waren aanwezig op deze

Foto's 12 en 13. Links de Blauwplaatstropharia (*Psilocybe rugosoannulata*) (Foto: <http://www.hiddenforest.co.nz/fungi/>, en Anneke vd Putte (inzet)), en rechts de Roodschubbige gordijnzwam (*Cortinarius bolaris*; foto: Martijn Oud).

mooi zonnige herfstdag. Het uitgestrekte park bood mooie herfstbeelden en de excursie verliep in een gemoedelijke sfeer, met genoeg tijd voor de fotografen om foto's te maken. Er werden bij elkaar zo'n 100 soorten gevonden. Fotogeniek waren de Oranjerode stropharia (*Psilocybe aurantiaca*), de Blauwplaatstropharia (*P. rugosoannulata*; Foto 12), maar ook de jonge exemplaren van een heftig rode Biefstukzwam (*Fistulina hepatica*). Vooral een fraaie Bruine anijszwam (*Lentinellus cochleatus*) oogstte bewondering. Een hele leuke vondst was Indigoboleet (*Gyroporus cyanescens*), in het meetnet een integrale aandachtsoort.

13 oktober: Duinen rond Duinvermaak, Bergen (Martijn Oud)

Op het verzamelpunt van deze excursie aan de noordkant van station Alkmaar bleken slechts 10 personen aanwezig. Maar aangekomen bij Duinvermaak te Bergen (NH), het startpunt van de excursie, bleek zich daar spontaan een grote groep van geïnteresseerden verzameld te hebben. Opvallend veel nieuwe gezichten – de interesse in de mycologie in deze uithoek van het land zit flink in de lift. Goed geluimd en met fantastisch weer vertrokken we de PWN-duinen in, maar door de heftige discussies en de vele paddenstoelen schoot de groep niet echt op. Met deze snelheid van verplaatsing was het de vraag of we ons doel, de groeiplaatsen van de Kaneelboleten (*Gyroporus castaneus*) en Indigoboleten (*G. cyanescens*), wel zouden bereiken. Uiteindelijk kwam alles op z'n pootjes terecht en vonden we niet alleen bovengenoemde soorten, maar ook nog eens twee Roodnetboleten (*Boletus rhodoxanthus*). Opgeteld vonden we wel 16 soorten boleten, waarbij het groot aantal Fijnschubbige boleten (*Suillus variegatus*) wel heel erg opviel. Mooie vondst was ook een groepje Valse beukenridderzwammen (*Tricholoma ustaloides*) en natuurlijk de Roodschubbige gordijnzwam (*Cortinarius bolaris*; Foto 13), die ook na het Bolarisjaar (2000) elk jaar gewoon is blijven terugkomen! Totaal kwamen we die dag uiteindelijk uit op zo'n 135 soorten en ging iedereen om circa 16.00 uur enthousiast naar huis.

20 oktober: Duinen bij Wijk aan Zee (Leo Jalink)

Op 20 oktober werden de duinen net ten noorden van Wijk aan Zee bezocht. Het gebied behoort tot het zogenaamde zeedorpenlandschap met een zeer rijke flora (onder andere Hondskruid) en, naar blijkt, ook mycoflora. De excursie trok maar liefst 36 deelnemers. Het meest opvallend waren de reusachtige exemplaren van de Brede aardtong (*Geoglossum cookianum*), sommige tot wel 12 cm hoog en 3 cm breed. Ook de Ruige aardtong (*Trichoglossum hirsutum*) was met opvallend forse exemplaren aanwezig. Verder diverse wasplaten, knots-

zwammen en staalstelen, zoals gebruikelijk in goede duingraslanden. In de meer stuivende duinen vonden we nog Zandtulpje (*Peziza ammophila*) en Zandputje (*Geopora arenicola*). Nog niet alles is uitgewerkt, maar de totale soortenlijst komt waarschijnlijk uit op circa 90 soorten. Ongetwijfeld zullen bij herhaalde inventarisatie veel meer soorten worden aangetroffen, want we hebben ook nog lang niet alle biotopen bekeken.

27 oktober: Midden Heerenduin (Niko Buiten)

Op deze dag bezochten ongeveer twintig personen de excursie in het duingebied Midden Heerenduin bij Driehuis (Noord-Holland). We bezochten duingrasland en gemengd bos en vonden daarin zo'n 109 soorten, waaronder Baretaardster (*Geastrum striatum*), Roodsnedemycena (*Mycena rubromarginata*), Melige bovist (*Bovista aestivalis*), Papegaaizwam (*Hygrocybe psittacina*), Beukenkorrelkopje (*Phleogena faginea*) en *Gymnopilus stabilis*. Het was een leuke en geslaagde excursie.

10 november: gordijnzwammen omgeving Rolde (Inge Somhorst en Nico Dam)

Laat in het seizoen kunnen er nog veel kleine bruine Gordijnzwammen gevonden worden. Op 10 november togen zo'n 15 enthousiastelingen naar een jonge Fijnsparrenaanplant bij Rolde, onderdeel van Landgoed Kleuveveen, voor een excursie met speciaal aandacht voor Gordijnzwammen. In de dichte sparrenaanplant ligt een netwerk van zeer brede mossige paden. Mycologen doken links en rechts de sparren in zodat al snel van een groep geen sprake meer was; af en toe troffen groepjes elkaar op de paden om naalden uit de kleren te schudden en elkaar hun trofeeën te tonen. Bij de totaal 90 genoteerde soorten waren 10 Gordijnzwammen.

Drie daarvan behoren tot de groep van bitter smakende *Myxaci*ums: de Berijpte galgordijnzwam (*Cortinarius causticus*), de Kleinsporige galgordijnzwam (*C. eburneus*) en de Regengordijnzwam (*C. pluvius*). In de jonge sparrenaanplanten kwamen de Kaneelkleurige en de Geelplaatgordijnzwam (*C. cinnamomeus* en *C. croceus*), die behoren tot het ondergeslacht *Dermocybe*, massaal voor. En ten slotte vonden we vier

Foto 14. Kleinsporige galgordijnzwam (*Cortinarius eburneus*). Foto: Nico Dam.

soorten *Telamon*ia's, o.a. de Bleeksteelgordijnzwam (*C. fasciatus*). Zoals gebruikelijk bij Gordijnzwammen gingen er ook enkele onbekend gebleven collecties mee naar huis. De vondst van de dag was echter een klein grijs trechtertje: het Franjekorsttrechtertje (*Cotylidia undulata*), groepjes gevonden in het mos langs van een van de paden. Verdere bijzonderheden waren de Slijmige spijkerzwam (*Gomphidius glutinosus*), de Panterparasolzwam (*Lepiota felina*), Echt hazoor (*Otidea leporina*) en altijd mooi de Vogelveerzwam (*Onygena corvina*).

Foto's 15 en 16. Links een groep Slijmige spijkerzwammen (*Gomphidius glutinosus*; foto: Nico Dam), rechts de alomtegenwoordige Eikelbekertjes (*Ciboria batschiana*; foto: Anneke vd Putte), hier uit de tuinen van Paleis Soestdijk.

24 november: Neeltje Jans (Thijs Franse)

Zeeland is in de loop der eeuwen sterk veranderd. Zo is in 1986 de stormvloedkering tot stand gekomen tussen Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland in. In deze stormvloedkering zijn de oorspronkelijke zandplaten, de Roggeplaat en de Neeltje Jans, opgenomen, die aanvankelijk in gebruik waren als werkeiland. Door de jaren heen zijn aan de noordzijde reeds duinen gevormd. In 1993 werd door Rijkswaterstaat een slufte gegraven. Er werd rijshout geplant om het zand op te vangen en in de hierdoor gevormde duintjes is een begroeiing ontstaan van helmgras, duindoorn en wilg.

Zeeland heeft al eerder de laatste NMV-excursie van het jaar gehad. Het was dit jaar op 24 november vrij koud met veel wind. Gezien het jaargetijde en de barre weersomstandigheden die er soms op Neeltje Jans heersen (veel wind, die zand en zoutnevel aanvoert) is het soms verbazingwekkend wat hier dan toch nog wil groeien. De Zwavelmelkbekerzwam (*Peziza michelii*) is volgens mij in de duinen niet alledaags, maar hier groeide deze soort op de resten van Helm. Gesteelde stuifzwammen (*Tulostoma brumale*) zijn in de duinen algemeen, maar wel typisch voor dit milieu. Ook *Arrhenia spathulata* (Gesteeld mosoortje) en *Agaricus devoniensis* (Zeeduinchampignon) zijn typische duinpaddenstoelen. Op dode wilgentakken half in het zand en tussen Helmgras verborgen zaten diverse paddenstoeltjes, zoals Donzige korstzwam (*Cylindrobasidium laeve*), Duinmostrechtterzwam (*Clitocybe barbularum*), Harig dwergoortje (*Resupinatus applicatus*) en Grauwviolet schorszwam (*Peniophora violaceo-livida*). Deze laatste was nieuw voor Zeeland. We vonden deze middag 26 soorten.

Foto 17. Gesteelde stuifballen (*Tulostoma brumale*), tussen mos op kalkhoudend zand. Foto: Nico Dam.

